

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Transportstyrelsens redovisning av regeringsuppdrag - Miljözoner för lätta fordon

(dnr N2016/07396/MRT)

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över Transportstyrelsens utredningsuppdrag om miljözoner för lätta fordon.

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen är i huvudsak positiv till Transportstyrelsens förslag avseende utveckling och utvidgning av miljözonsbestämmelserna. Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag i stort, men har i några fall synpunkter på utformningen av bestämmelserna.

Fler än tio städer i Sverige har höga halter av luftföroreningar och därmed problem att klara miljö kvalitetsnormerna för speciellt kvävedioxid och partiklar (PM₁₀). Trafiken är den dominerande källan till höga halter i det lokala perspektivet. En utvidgning av miljözonsbestämmelserna ger kommunerna ett utökad verktyg för att styra mot hållbart resande och att minska utsläppen av luftföroreningar lokalt. Förslaget kan, om det genomförs, underlätta för kommunerna att följa miljö kvalitetsnormerna. På längre sikt kan förslaget även bidra till måluppfyllandet av det nationella miljö kvalitetsmålet Frisk luft. Länsstyrelsen anser att miljözonsbestämmelserna, tillsammans med en framsynt fysisk planering och en genomtänkt trafik- och parkeringsstrategi, kan bidra till en hållbar samhällsutveckling i våra städer.

Förutom att förbättra den lokala luftkvaliteten kan en utvidgning av miljözonsbestämmelserna bidra till Sveriges klimatarbete genom en snabbare omställning till en fossiloberoende fordonsflotta.

Länsstyrelsen anser det vara angeläget att de utvidgade miljözonsbestämmelserna kan genomföras inom en snar framtid. Länsstyrelsen anser dock att följande frågor behöver övervägas:

- Utred möjligheten att ge andra yrkeskategorier ett utvidgat uppdrag att övervaka efterlevnaden av miljözonen parallellt med polisen.
- Kraven i Miljözon klass 2 bör utformas för att de lätta fordonen ska klara utsläppsgränsvärdet avseende NO_x för dieselfordon enligt Euro 6d år 2020/2021.

- Mopeder klass II bör omfattas av bestämmelserna för Miljözon klass 3.
- Möjliggör att inkludera ett dubbdäcksförbud inom Miljözon klass 3.
- Bestämmelserna för Miljözon klass 3 bör utformas så att kraven för de tunga fordonen kan skärpas till helt emissionsfria fordon efterhand som tekniken utvecklas.
- Möjliggör att begränsa tid på dygnet då tunga lastbilar har tillträde till Miljözon 3.
- Veteranfordon bör inte vara undantagna reglerna för miljözonskraven för zon 3. Förslagsvis kan undantaget finnas kvar för uppvisning eller tävling.

I redovisningen nedan utvecklas Länsstyrelsens synpunkter på betänkandets förslag. Utöver de förslag som ovan redovisats punktvis (understrukna nedan), framförs även några synpunkter som Länsstyrelsen anser vara viktiga samt frågor som Länsstyrelsen anser behöver förtydligas. Redovisningen görs i samma ordning som används i Transportstyrelsens rapport.

Synpunkter på betänkandets förslag

Kapitel 3 Problem med luftföroreningar och buller

I redovisningen avseende luftkvalitet sägs att flera städer, däribland Göteborg, har åtgärdsprogram för att minska koncentrationen av partiklar. Länsstyrelsen vill upplysa om att miljökvalitetsnormen för partiklar klaras i Göteborg i dagsläget och att Göteborgsregionens åtgärdsprogram för partiklar (PM₁₀) avslutades redan 2012. Däremot pågår för närvarande en revidering av Göteborgsregionens åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för kvävedioxid.

Kapitel 6 Kravuppfyllelse i dagens miljözoner

Transportstyrelsen föreslår att Polismyndigheten ska övervaka efterlevnaden av miljözonsbestämmelserna. De skriver vidare att om det visar sig att efterlevnaden blir låg finns det anledning att återkomma i den frågan och generellt se över bestämmelserna. Enligt utredningen anser Polismyndigheten att övervakningen av miljözonsbestämmelserna varit mycket begränsad och att bestämmelserna är svåra att övervaka. Länsstyrelsen menar därför att det finns anledning att se över övervakningen och utreda möjligheten att ge andra yrkeskategorier möjlighet att övervaka efterlevnaden parallellt med polisen.

Kapitel 8 Förslag och bedömningar

Avsnitt 8.1 Bemyndigande att meddela föreskrifter om miljözoner och för prövning av undantag

Då det förekommer olika uppfattningar om hur delar av bestämmelserna om miljözon ska tolkas anser Länsstyrelsen att det är angeläget att förtydliga Trafikförordningens bestämmelser i 10 kap. Detta gäller särskilt avseende

vilken myndighet som kan besluta om miljözon och hur bestämmelserna ska tillämpas avseende statliga vägar.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag att kommunerna ska kunna besluta om att ett område inom tätbebyggt område ska vara miljözon, oavsett typen av miljözon och vilka vägar som ingår i den.

Avsnitt 8.4 Kraven på fordon inom miljözon klass 2

Miljözon klass 2 föreslås av Transportstyrelsen innebära krav på att lätta fordon ska uppfylla Euro 6 för fordon med dieseldrift eller lägst Euro 5 för fordon med bensin-, etanol- och gasdrift. Kommissionen (EU) har genomfört en detaljerad analys och konstaterat att utsläppen vid verklig körning på väg av Euro 5/6-fordon väsentligt överskrider de utsläpp som uppmätts under den föreskrivna nya europeiska körcykeln (NEDC), särskilt med avseende på NO_x-utsläpp från lätta dieselfordon. Kommissionen drog slutsatsen att det krävdes åtgärder för att komma till rätta med problemet¹. Genom kommissionens (EU) förordning 2016/427 infördes RDE²-provningar för att mäta utsläpp vid verklig körning. För att ge tillverkarna möjlighet att successivt anpassa sig till RDE-reglerna införs dessa i två steg. Länsstyrelsen anser att kraven i Miljözon klass 2 bör följa denna utveckling så att fordonen behöver klara utsläppsgränsvärdet avseende NO_x fullt ut (Euro 6d) år 2020/2021.

Avsnitt 8.5 Kraven på fordon inom Miljözon klass 3

I avsnittet beskrivs bl.a. vilka fordon som ska omfattas av bestämmelserna för Miljözon klass 3. Länsstyrelsen anser att även mopeder klass II bör omfattas av bestämmelserna. Ett av skälen till bestämmelserna är att skapa en emissionsfri och mindre bullrig boendemiljö och mopeder klass II bidrar till både ljud- och luftemissioner. Det kan finnas risk att mopeder klass II kan komma att utgöra en betydande andel av bullret, framförallt gällande maxnivåer då även enstaka passager av bullrande fordon kan ge höga maxnivåer. På samma sätt utsätts cyklister och gående direkt för den avgasplym som mopederna avger då mopeder oftast framförs på cykelbanor. Även om mopeder inte står för en stor andel av de totala utsläppen blir enstaka personer utsatta för momentant höga halter av oförbrända kolväten och andra luftföroreningar. I södra delen av Sverige förekommer mopeder i stort sett hela året då vintrarna ofta är milda.

Ett syfte med Miljözon klass 3 är att gynna emissionsfria och tysta fordon. Genom att endast tillåta lätta fordon enligt utsläppsklass el eller som drivs med vätgas kan avgasemissionerna inom zonen minimeras. Dock har en stor andel av partikelemissionerna från vägtrafik sitt ursprung från slitage och

¹ Kommissionens förordning (EU) 2016/646 av den 20 april 2016 om ändring av förordning (EG) nr 692/2008 vad gäller utsläpp från lätta personbilar och lätta nyttofordon (Euro 6).

² Real Driving Emissions.

resuspension. För att zon 3 ska uppfylla syftet om emissionsfritt även avseende partiklar anser Länsstyrelsen att det bör vara möjligt att inkludera ett dubbdäcksförbud inom Miljözon klass 3.

Enligt förslaget ska tunga fordon med en totalvikt över 3 500 kilogram vara tillåtna i Miljözon klass 3 om de är eldrivna eller är elhybrider som uppfyller kraven för Euro 6. För att Miljözon klass 3 verkligen ska premiera emissionsfria fordon anser Länsstyrelsen att bestämmelserna för miljözonen bör utformas så att kraven för de tunga fordonen kan skärpas till helt emissionsfria fordon efterhand som tekniken utvecklas.

Det kan vara angeläget att begränsa mängden tunga lastbilar i Miljözon klass 3, speciellt under tider på dygnet då många människor vistas i zonen. Därför anser Länsstyrelsen att bestämmelserna om miljözon bör utformas så att kommunerna ges möjlighet att begränsa tiden då tunga lastbilar har tillträde till Miljözon 3.

Avsnitt 8.7 Undantag för lätta fordon från bestämmelserna om Miljözon klass 3

I dag är fordon som används av bl.a. poliser, sjukvårdspersonal, räddningstjänst och veteranfordon undantagna reglerna om miljözon. Länsstyrelsen anser inte att veteranfordon fyller samma samhällsviktiga funktion som övriga undantag i Trafikförordningen (11 kap. 4 §). Veteranfordon har generellt höga utsläpp till luft per fordon och bidrar även till buller i större utsträckning än en modern bil. Länsstyrelsen anser därför inte att veteranfordon ska vara undantagna reglerna för miljözonskraven i zon 3. Förslagsvis kan undantaget finnas kvar för uppvisning eller tävling. Undantaget i 11 kap. 4 § skulle kunna formuleras:

Fordon som definieras som veteranfordon i 2 kap. 2 § vägtrafikskattelagen (2006:227) och som deltar i en tävling eller uppvisning som har meddelats tillstånd med stöd av 3 kap. 84 § trafikförordningen.

Bilaga 5 Sammanställning av synpunkter från samråd

Synpunkter har framförts, bl.a. från Länsstyrelsen i Västra Götalands län, att inkludera arbetsmaskiner i miljözonsbestämmelserna. Eftersom utsläpp från arbetsmaskiner är höga anser Länsstyrelsen att det finns anledning att inkludera även arbetsmaskiner. Dock gör Länsstyrelsen bedömningen att det i nuläget är än mer angeläget att införa de nya bestämmelserna snarast möjligt. Vid en eventuell framtida revision av miljözonsbestämmelserna anser Länsstyrelsen att frågan om arbetsmaskiner behöver lyftas.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze, efter fördragningsavhandling av luftkvalitetsexperten Annika Svensson, miljöskyddsavdelningen. I den slutliga handläggningen har även miljödirektören Ulrika Samuelsson, handläggaren Lars Westholm och länsjuristen Therese Bragd Gustavsson, samhällsavdelningen samt projektledaren Birgit Nielsen, miljöskyddsavdelningen deltagit.

Lisbeth Schultze

Annika Svensson

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.